

El mestre Pujol ens parla de l'Orfeó Català

I

Una visita al Palau de la Música i una conversa amb el mestre Francesc Pujol. — Com va néixer l'Orfeó. — Els mestres Millet i Vives. — El primer domicili i el primer concert. — El mestre Pujol es forma a l'Orfeó. — La seva obra i les seves composicions. — L'Orfeó creix i es perfecciona. — Concerts notables i excursions triomfals. — La Senyera. — El concurs internacional de Nîça. — Les festes de la Música Catalana. — La consagració de l'Orfeó Català a Catalunya i a l'estranger.

Per a parlar de la vida i l'obra de l'Orfeó Català, la nostra admirable i gloriosa institució musical, sempre és oportú. L'Orfeó, a casa nostra, és sempre actualitat. Però, aquests dies presents són remarcables per a la benemèrita entitat coral: les audicions de la «Missa Solemnis», de Beethoven; el descobriment d'una làpida de marbre de l'Associació de «Música da Camera», al Palau de la Música Catalana, que recorda la tasca admirable de l'Orfeó, culminada en la interpretació incomparable de la «Missa Solemnis»; les pròximes excursions artístiques a Girona i a la Costa Brava... Doncs bé: hem anat al Palau de la Música i hem conversat una bella estona amb el mestre Francesc Pujol, el sots-director i ànima, amb el mestre Millet, de l'Orfeó Català.

I el mestre Pujol ens parla, respondent a les preguntes nostres, de la vida i l'obra de l'Orfeó i de la seva tasca personal.

COM VA NEIXER L'ORFEO CATALA

L'Orfeó Català — ens diu el mestre Pujol — el fundaren Lluís Millet i Amadeu Vives, l'any 1891.

La idea va néixer en una penya del popular i ja desaparegut Cafè de Pelayo, situat a la Rambla, prop la Plaça de Catalunya. En aquest cafè el mestre Millet actuava de pianista del quartet format pels músics Clöffi, Soler, Pamies i el futur director de l'Orfeó, i molts amics i parroquians del cafè volgueren ésser els primers orfeonistes.

L'ascendència de l'Orfeó Català es troba en l'obra de Clavé, creador de les societats corals de Catalunya, i en l'obra musical i profundament racial de Josep Maria Ventura — En Pep de la Tenora.

La revelació de la nostra entitat coral la tingué el mestre Millet en sentir els orfeons estrangers que

fer sentir la seva veu i d'imposar les seves reivindicacions, per què l'Estat és més sentimental que el patró, el qual va al seu negoci, i amb més facilitat es deixa influir aquell per tal que l'obrer millori la seva condició. L'Estat, doncs, es troba en mig de dues forces, cada una de les quals aspira a treure el major guany del seu concurs a l'obra de l'exploitació de les riqueses.

La col·laboració dels tres elements que intervenen en el desenvolupament de l'economia d'un país fa que, per un costat, vagi desapareixent allò que els liberals designaren amb la bonica frase del lliure joc de les forces econòmiques, equivalent a què cada un procurés pels seus propis interessos, sense preocupar-se dels altres. Com que aquell lliure joc sols era favorable a una part dels elements productors, l'altra part, els obrers, per mitjà de les teories socialistes i sindicalistes, lluità per a substituir els patrons i rebre els beneficis íntegres del treball. Uns i altres s'equivocaren, perquè obliden que són dues forces inseparables.

Si pertoca a l'Estat la tasca de regular els drets i els deures d'aquestes forces, és natural que ha d'estar per damunt d'elles i, per tant, la seva organització no s'ha de basar en la representació d'aquelles, sinó en la totalitat dels ciutadans, els quals senten una infinitat de problemes que difícilment poden copsar els elements productors, al mateix temps que interpreten amb major imparcialitat les aspiracions d'aquests.

Lluny de suprimir la representació política, ço que cal és enfortir-la i deixar que l'elevació del grau de cultura i de ciutadania d'un poble faci que aquella representació sigui cada vegada més fidel reflex de les seves conviccions. Això no impedeix pas que la representació professional pugui implantar-se també, de manera que no signifiqui menyspreu o befa per als elements productors.

Tenen raó aquests de mostrar-se escèptics de l'eficàcia dels Consells consultius, perquè molt poques vegades s'ha tingut en compte l'obra que han fet. Es causa d'enuig també per als elements productors veure com uns pocs representants polítics del Parlament impedeixen implantar reformes que els governs han recollit dels Consells consultius. Tot això pot desaparèixer donant a la representació professional facultats de formular lleis que el Govern i el Parlament hagin de sancionar després d'un examen global.

Un cas de representació professional amb facultats legislatives el dona la Conferència Internacional del Treball. Els convenis que aprova han d'ésser sotmesos després a la ratificació dels Estats, els quals tenen facultat de fer-hi reformes o de rebutjar-los. No s'acudirà a cap diputat presentar esmenes a cada article d'un d'aquells convenis amb finalitats obstructivistes. El mateix succeiria amb les lleis que presentessin a la ratificació els organismes de representació professional. L'estatut del Parlament podria preveure la impossibilitat d'obstruir l'obra d'aquests organismes. I la garantia que tindrien per a l'eficàcia de llur acció fóra compatible amb l'alta missió revisora del Parlament, el qual es trobaria alleugerit de tasca i aquesta fóra més positiva.

Llevat dels termes en què deixem col·locada la representació professional, no pot aspirar a ésser l'alta institució política d'un país que funcioni normalment, és a dir, sense un règim d'excepció, els perills del qual assenyala amb molt d'encert En Gual Villalbi en la seva conferència que he cregut d'interès extractar i comentar.

JAUME CARRERA

acudiren al concurs que tingué lloc a Barcelona amb motiu de l'Exposició Universal de 1888.

L'anhel dels fundadors era el de crear una massa coral disciplinada i forta, educada i apta per a les més altes manifestacions artístiques i amb l'ànima, el sentiment, el caràcter i l'ideal de la terra.

En octubre de l'esmentat any 1891 s'aprovà oficialment l'estatut de l'Orfeó. Els seus primers mestres foren, naturalment, Lluís Millet i Amadeu Vives, als quals s'uniren al poc temps, Jacint Tort i Josep Maria Comella, i més tard, Joan Salvat i la senyora Wherle.

El mes de gener de 1892, l'Orfeó, que actuava ja en un modest local del carrer de Lladó, comptava amb 28 coristes i 37 socis protectors.

EL MESTRE PUJOL ES VA FORMAR A L'ORFEO

— Quan vàreu entrar a l'Orfeó, mestre?

— L'any 97. Fa trenta anys; en tenia aleshores dinou. Vaig entrar de corista i cantava de tenor primer.

Jo m'he format dins l'Orfeó. Abans d'ingressar, ja havia fet els meus estudis de música i en entrà a l'Orfeó, vaig estudiar composició amb el mestre Millet.

Al cap d'un parell d'anys, ja era mestre auxiliar de la nostra entitat coral, i així vaig anar seguint fins arribar a sots-director.

— Quina és la vostra primera composició coral?

— «La non-non dels papallons», una cançó per a cor d'homes amb lletra de l'Apelles Mestres. La va estrenar l'Orfeó allà per l'any 1900 o 1901.

Després he fet diverses cançons populars harmonitzades per a cor mixt, entre elles «La Gata i En Beltré», «Fum-fum-fum» i «La Cançó de Nadal».

— Quantes són les vostres composicions?

— Tinc una dotzena de cançons per a orfeó, unes trenta sardanes i una seixantena d'obres de tota mena: per a orquestra, per a piano, per a cant i piano, violí i piano, violoncel i piano, composicions per a cobles.

— Totheim sap que amb el mestre Millet sou l'ànima de l'Orfeó, i a més, a més, el regidor de la seva vida, l'ordenador en els seus actes, els seus concerts, les seves excursions artístiques. Quan començàreu aquesta difícil actuació?

— En l'excursió que féu l'Orfeó Català al Migdia de França, l'any 1901, vaig començar a preocupar-me de l'organització i bon ordre de les excursions i de tota mena d'actes. Visitàrem aleshores Montpeller, Marsella i Perpinyà, on donàrem concerts. L'Orfeó aconseguí èxits remarcables i la premsa francesa dedicà grans elogis a la nostra institució, als orfeonistes i al mestre Millet.

L'ORFEO ES PRESENTA EN PUBLIC PER PRIMERA VEGADA

El mestre Pujol ens parla dels primers temps de l'Orfeó Català:

— La primera vegada que l'Orfeó es donà a conèixer al públic, fou en un concert organitzat pel mestre Nicolau i que tingué lloc a la Sala Bernareggi, del carrer de Ponent, el dia 5 d'abril de 1892.

L'Orfeó, aleshores estava format per homes solament; i els coristes, sota la direcció de Millet, interpretaren l'«Ave verum», de Mozart i «L'oda d'ocells», de García Robles.

Aviat s'iniciaren les «proves d'estudis», per a donar a conèixer els progressos de l'Orfeó. La primera se celebrà pel juliol del mateix any, al saló de sessions del Palau de Ciències, i el programa, compost exclusivament d'obres d'autors catalans, significava ja l'intent d'aferrar i orientar l'ànima musical de la terra.

L'ORFEO CREIX I ES PERFECCIONA

Entre els anys 1892 a 1895 l'activitat de l'Orfeó Català seguia en progressió ascendent. Prengué part en els cèlebres concerts de la Societat Catalana, dirigits pel mestre Nicolau, i va cantar la «Consagració del Graal» de «Parsival» i la Marxa fúnebre de «Hamlet» de Berlioz.

L'Orfeó s'instal·là, independentment, al carrer de Canvis Nous, i després a un local més gran del carrer de Eufort. Als començaments de l'any 1895 comptava amb 50 coristes i 109 socis protectors.

Es presentà de nou davant el públic en un concert dedicat a Grieg, que tingué lloc a l'Ateneu Barcelonés.

L'Orfeó aconseguí un èxit gran i indiscutible, i, des d'aquella sessió memorable, la vida artística fou intensa; nombroses sessions en diverses societats; un concert públic al Saló del Palau de Belles Arts, execució a l'església de Sant Pere, on es donaren les primeres mostres de la música polifònica, interpretant obres de Palestrina; excursions artístiques a diverses poblacions de Catalunya; la visita a Barcelona de la cèlebre Capella Nacional Russa i el triomf memorable dels concerts que, en col·laboració, donaren les dues entitats corals.

El mes de desembre de 1895 es va crear la secció de nois, que dirigí primer el mestre Joan Gay, després el mestre Comella, més tard jo i ara el mestre Joan Tomàs. L'any 1896 s'instituí la secció de senyorettes que organitzaren la professora senyora Wehrle i el mestre Lapeyra.

L'Orfeó, amb les tres seccions, amb la massa completa d'orfeonistes d'ambdós sexes, aconseguí de

seguida una alta valor i una influència indiscutible en la vida musical de Barcelona i de Catalunya.

LA «SENYERA»

L'Orfeó Català — segueix dient el mestre Pujol — volgué posseir una «Senyera». S'anuncià un concurs de projectes i fou premiat el de l'arquitecte senyor Gallissà. Seguidament es procedí a la confecció de la «Senyera», i part d'ella la bordaren les senyorettes orfeonistes.

L'acte solemne de la benedicció de la senyera tingué lloc el dia 11 d'octubre de 1896, al Monestir de Montserrat. L'Orfeó en massa, acompanyat d'un gran nombre de socis protectors i d'admiradors, anaren a Montserrat. L'acte coincidí amb la inauguració del «Misteri de Dolor», obra de l'escultor Josep Llimona. Apadrinaren la «Senyera» el senyor comte de Güell i la seva filla donya Isabel, i la beneï personalment el bisbe Morgades.

El poeta Joan Maragall, enamorat de l'Orfeó Català, va escriure la lletra d'«El cant de la senyera», i el mestre Millet la música d'aquest himne vibrant, noble i optimista:

Al damunt dels nostres cants
aixequem una senyera
que els farà més triomfants.

L'any de la «Senyera» l'actuació de l'Orfeó fou pròdiga en èxits. Donà nombrosos i importants concerts a Barcelona i a fora. Des de la creació de les seccions de nois i senyorettes, el repertori s'havia enriquit i els compositors catalans començaren a crear obres corals.

Sota la «Senyera» de l'Orfeó s'acoblaren aquell primer any, més de 100 orfeonistes i uns 400 socis protectors.

EL TRIOMF DE L'ORFEO EN EL CONCURS INTERNACIONAL DE NICA

L'Orfeó Català era ja una institució popular i prestigiosa. La seva vida pròspera exigia un local més ample, i es traslladà al palau de Moixó de la Plaça de Sant Just. El nou domicili i la millor instal·lació de l'entitat coral permeteren la realització de totes les seves iniciatives. D'aquí sortiren els orfeonistes per a entusiasmar el públic de Barcelona en aquell memorable concert de música sacra celebrat al Teatre Líric el 4 d'abril de 1897; en aquell antic casal es va formar la capella de música de Sant Felip Neri per a cantar en els divins Oficis, especialment la gran música religiosa del segle XVI; d'allà sortí el mateix Millet i els seus orfeonistes per a donar concerts a Sabadell i Terrassa amb èxits inoblidables; i d'aquell casal sortí el cor d'homes de l'Orfeó per a prendre part en el Concurs Internacional d'Orfeons que tingué lloc a Nîça pel novembre de l'any 1897.

Prengueren part en aquest concurs gran nombre d'orfeons, alguns molt notables. El nostre Orfeó retornà triomfant de Nîça i amb tres premis. Barcelona va tributar a l'Orfeó Català, a la seva arribada, una recepció entusiasta i memorable.

LA CONSAGRACIO DE L'ORFEO CATALA

Des de l'excursió a Nîça, on el mèrit de l'Orfeó fou reconegut i consagrat internacionalment, totes les celebritats artístiques que han desfilat per Barcelona han volgut conèixer l'Orfeó Català. La seva anomenada, ferma ja a Catalunya, començava d'estendre's per l'estranger. En la casa Moixó, la nostra entitat coral rebé la visita de Ricard Strauss, de Vincent d'Indy, de Carles Bordes, de Raoul Pugno, el cèlebre pianista; de la gran actriu, Mme. Réjane; de l'organista Eugeni Gigout i altres, tots admiradors entusiastes de l'Orfeó.

En 1901 tingué lloc la triomfal excursió al Migdia de França, i els concerts celebrats en el decurs dels anys 1898 a 1908 foren nombrosos i transcendents.

La fama de l'Orfeó anava sempre en augment. El mestre Nicolau li va confiar la part coral de la «Nove-na Simfonia», de Beethoven, que s'executava per primera vegada a Barcelona. S'estrenaren notables obres d'autors catalans, entre elles «La mort de l'escola» i altres del mestre Nicolau.

L'Orfeó prodigà les seves cançons per tota la terra catalana. I, seguint el seu exemple, a Barcelona i el seu pla i a tot Catalunya, es fonden orfeons i escoles corals, amb les mateixes aspiracions i el mateix ideal de l'Orfeó Català.

Es fundà la «Revista Musical Catalana», portantveu de l'Orfeó i expressió de la idealitat i el pensament musical de la nostra terra.

Com a manifestació germana dels Jocs Florals, l'Orfeó institueix les Festes de la Música Catalana. La primera tingué lloc al teatre de Novetats el dia 24 de juliol de 1904. Actua de president Felip Pedrell i fou Reina de la Festa la senyoreta Francisca Margarit, elegida pel mestre premiat, Sancho Marraco. La darrera Festa de Música celebrada fins ara, se celebrà el 8 de juliol de 1922. Presidí el mestre Kurt Schindler, director d'una de les més importants entitats corals de Nova York. El primer premi el guanyà el P. Antoni Massana i fou Reina de la Festa la senyoreta Concepció Patxot i Rabell.

L'Orfeó volia, amb aquestes festes o concursos, donar un definitiu impuls a la música catalana, i que a l'esplèndid renaiement literari correspongués un veritable i autòcton renaiement musical.

MIQUEL DURAN

El Palau de la Música Catalana i les triomfals excursions de l'Orfeó Català

II

Segueix la conversa amb el mestre Pujol. — La construcció del Palau. — El concert inaugural. — Epoca de plenitud de l'Orfeó. — L'execució de les obres dels grans mestres. — Una relíquia del rei Don Jaume. — Les excursions artístiques. — Els concerts memorables a París i a Londres. — El triomf de l'Orfeó. El transcendental viatge a Roma. — Actes, festes i concerts. — Una visita a Pius XI. — Paraules del Sant Pare. — Records i emocions. — La mort d'una orfeonista lluny de Catalunya

Reprenem la conversa amb el mestre Francesc Pujol. I el sots-director de l'Orfeó Català continua explicant-nos la vida i l'obra de la nostra primera entitat musical.

El Palau de la Música Catalana

— De temps, una de les més constants aspiracions de l'Orfeó era la de poder tenir casa pròpia, amb tota l'amplitud i la dignitat que corresponia al seu prestigi i a la importància de la seva obra. Un dels iniciadors del projecte fou el malaguanyat president don Joan Millet. El seu successor, don Joaquim Cabot, recollí l'herència i amb encert i èxit portà a terme la construcció de l'edifici propietat de l'Orfeó Català.

El dia 15 de febrer de l'any 1908 s'inaugurà el Palau de la Música Catalana, projectat i dirigit per l'arquitecte don Lluís Domènech i Montaner.

L'Orfeó Català prengué part en el concert inaugural amb les tres seccions i una nombrosa orquestra dirigida pel Mtre. Nicolau. El notable organista alemany Alfred Sittard també hi cooperà. Entre les obres que s'executaren cal esmentar la «Glossa», del Mtre. Pedrell, escrita expressament per a l'acte, i el «Magnificat», de J. S. Bach.

La sala de concerts, en la qual caben 2.000 persones, era plena de gom a gom. L'èxit fou gros i inol·lidable.

El Palau de la Música Catalana, des de la seva inauguració, ha estat el centre de tot el moviment musical de Barcelona.

Amb la possessió del Palau, l'Orfeó entrà en la seva època de plenitud. Entre els seus actes de més relleu i transcendència, d'aleshores ençà, figuren:

Les audicions de la «Gran Missa en si menor» de Bach, en 1911. Amb aquest motiu, per iniciativa del mestre Morera i de «Catalunya Nova», es posà en el Palau una làpida de recordança.

En 1913, els grans concerts commemoratius del Centenari de Wagner; i el concert històric de música religiosa, coincidint amb el Primer Congrés d'Art Cristià a Catalunya. El mateix any, el concert de gala en honor dels diputats que assistiren a la magna Assemblea en pro de la Mancomunitat Catalana.

L'execució de l'«Oda siciliana» de Haendel, en 1914; del «Requiem» de

Al retorn de Madrid es va donar un concert al Teatre Principal de Saragossa. L'Orfeó visità la Basílica de la Verge del Pilar i cantà la «Pregària de la Verge del Remei» de Millet i l'«Ave verum» de Saint-Saëns.

L'excursió artística a París i a Londres tingué lloc el mes de juny de 1914.

A l'«Hotel-de-Ville», de París, l'Orfeó Català fou rebut, amb tots els honors, per les autoritats populars. El primer concert es celebrà el dia 14 al Teatre dels Camps Elisis, i el segon dos dies després al Palau del Trocadero. En els programes figuraven bon nombre de cançons populars catalanes harmonitzades pels Mtres. Millet, Morera, Romeu, Mas i Serracant, Lambert, Cumellas Ribó, Pérez, Noguera, Sancho Marraço i Manén; composicions originals de Clavé, Pedrell i Nicolau; els mestres del segle XVI, Brudieu, Jannquin, Josquin de Pres, Victoria i Palestrina; l'«Ave verum», de Saint-Saëns; «Cantem al Senyor un càntic nou», de Bach, i l'«Himne» a 16 veus de Ricard Strauss. La cobla de Perelada alternà amb l'Orfeó en el segon concert, donant a conèixer unes sardanes del Mtre. Morera i meves.

Els concerts, a Londres, es celebraren els dies 20, 22 i 24 de juny a la gran sala de «Albert Hall», que té una cabuda per a 12.000 persones. Prengueren part en aquests concerts els eminents artistes catalans Maria Barrientos i Joan Manén. S'interpretaren la major part de les composicions dels programes de París; i també el «Sumer is iumen in», una antiga composició anglesa del segle XIII, el manuscrit

de la qual es conserva en el «British Museum», i l'«Oda siciliana» de Haendel, en l'execució de la qual prengueren part, amb l'Orfeó, Maria Barrientos, el tenor Jordi A. Walter, l'organista Vicents Maria de Gibert i el pianista Blai Net.

L'Orfeó Català fou molt aplaudit i festejat a París i a Londres. Els grans compositors, les personalitats de relleu, tota la premsa, afirmaren que mai no havien sentit una massa coral tan notable i tan perfecta. Barcelona tributa una rebuda entusiàstica al seu Orfeó.

Després del viatge triomfal a París i Londres, l'anhel del Mtre. Millet era trobar el moment propici per anar a Roma. L'iniciador i propulsor d'aquest viatge transcendental va ésser don Joaquim Cabot, el nostre digníssim i insubstituïble president. L'excursió artística tingué lloc amb motiu de la celebració del Jubileu de l'Any Sant, i com que és la més recent, en la memòria de tots estan encara els actes en els quals prengué part i la glòria que en pervingué a l'Orfeó.

El viatge a Roma es realitzà del 29 d'abril al 9 de maig de 1925.

Collectivament, l'Orfeó Català féu les visites jubilaris a les quatre basíliques. Amb motiu de la commemoració del centenari de la catedral romana, l'Orfeó cantà diverses composicions religioses en l'arxibasilica de Sant Joan Laterano. En l'Escola Superior de Música Sagrada tingué lloc una recepció en honor de l'Orfeó, presidida pel Cardenal Bisleti. L'Orfeó donà a conèixer qualques de les seves més característiques composicions i en nom del Sant Pare i del Comitè de l'Escola, li fou concedit, pels seus mèrits, un diploma d'honor. Era aquest el tercer diploma, fins aquella data, que havia concedit l'Escola Pontificia i el primer que atorgava per mèrits d'interpretació i execució.

El Sant Pare concedí una audiència especial a l'Orfeó Català. Davant de Pius XI i altres personalitats presents, va cantar el poema «La mort de l'escolà» del Mtre. Nicolau, i la cançó popular «El cant dels ocells» harmonitzada pel Mtre. Millet. El Sant Pare seguí amb atenció i complaença el cant dels orfeonistes, i dedicà paraules efusives i benediccions a l'Orfeó i la seva obra. També assistí l'Orfeó a la missa del Sant Pare en el Vaticà i va cantar l'«Ave Maria» de Victoria, l'«Adora-

«La Veu de Catalunya»

19 juny 1928

El Palau de la Música Catalana i les triomfals excursions de l'Orfeó Català

II

Segueix la conversa amb el mestre Pujol. — La construcció del Palau. — El concert inaugural. — Epoca de plenitud de l'Orfeó. — L'execució de les obres dels grans mestres. — Una relíquia del rei Don Jaume. — Les excursions artístiques. — Els concerts memorables a París i a Londres. — El triomf de l'Orfeó El transcendental viatge a Roma. — Actes, festes i concerts. — Una visita a Pius XI. — Paraules del Sant Pare. — Records i emocions. — La mort d'una orfeonista lluny de Catalunya

Reprenem la conversa amb el mestre Francesc Pujol. I el sots-director de l'Orfeó Català continua explicant-nos la vida i l'obra de la nostra primera entitat musical.

El Palau de la Música Catalana

— De temps, una de les més constants aspiracions de l'Orfeó era la de poder tenir casa pròpia, amb tota l'amplitud i la dignitat que corresponia al seu prestigi i a la importància de la seva obra. Un dels iniciadors del projecte fou el malaguanyat president don Joan Millet. El seu successor, don Joaquim Cabot, recollí l'herència i amb encert i èxit portà a terme la construcció de l'edifici propietat de l'Orfeó Català.

El dia 15 de febrer de l'any 1908 s'inaugurà el Palau de la Música Catalana, projectat i dirigit per l'arquitecte don Lluís Domènech i Montaner.

L'Orfeó Català prengué part en el concert inaugural amb les tres seccions i una nombrosa orquestra dirigida pel Mtre. Nicolau. El notable organista alemany Alfred Sittard també hi cooperà. Entre les obres que s'executaren cal esmentar la «Glossa», del Mre. Pedrell, escrita expressament per a l'acte, i el «Magnificat», de J. S. Bach.

La sala de concerts, en la qual caben 2.000 persones, era plena de gom a gom. L'èxit fou gros i inoblidable.

El Palau de la Música Catalana, des de la seva inauguració, ha estat el centre de tot el moviment musical de Barcelona.

Amb la possessió del Palau, l'Orfeó entrà en la seva època de plenitud. Entre els seus actes de més relleu i transcendència, d'aleshores ençà, figuren:

Les audicions de la «Gran Missa en si menor» de Bach, en 1911. Amb aquest motiu, per iniciativa del mestre Morera i de «Catalunya Nova», es posà en el Palau una làpida de recordança.

En 1913, els grans concerts commemoratius del Centenari de Wagner; i el concert històric de música religiosa, coincidint amb el Primer Congrés d'Art Cristià a Catalunya. El mateix any, el concert de gala en honor dels diputats que assistiren a la magna Assemblea en pro de la Mancomunitat Catalana.

L'execució de l'«Oda siciliana» de Haendel, en 1914; del «Requiem» de Mozart, amb el concurs de l'Orquestra Sinfònica, de Madrid, en 1925; els Festivals Haydn, en 1916, amb motiu del XXV aniversari de la fundació de l'Orfeó, en els quals es donà l'audició integral de l'oratori «Les Estacions»; «Les Benaventurades» de César Franck, en 1917, i les audicions, durant els anys 21, 22 i 23, de la «Passió segons l'Evangeli de Sant Mateu» de J. J. Bach. Aquesta gran obra es donà íntegra, sota la direcció del Mtre. Millet i la cooperació del mestre organista Albert Schweitzer, d'una nombrosa orquestra i de notables solistes vocals i instrumentals. Degut a tal execució memorable, es tributà un homenatge a l'Orfeó Català i als seus mestres. Aquests i tots els executants foren obsequiats amb unes medalles commemoratives, i una altra làpida fou col·locada en l'escala del Palau per perpetuar el record d'aquestes magnes audicions. Finalment, la commemoració del primer centenari de la mort de Beethoven i les audicions de la «Gran Missa Solemnis».

A la memòria del rei D. Jaume

Els concerts que ha donat a Barcelona i a tot Catalunya l'Orfeó Català i els actes en els quals ha pres part són nombrosos i formarien llarga llista.

Una de les festes que ens recorda el Mtre. Pujol és la que es va celebrar a la memòria del rei don Jaume I, el dia de la Candelera de l'any 1923, aniversari de la naixença del gran rei. El motiu d'aquesta festa era oferir a la «Senyera» un valuós relicari, donatiu del president, don Joaquim Cabot, i que contenia cabells del gloriós rei, present que féu a l'Orfeó Català don Joan Felín i Codina. En aquest acte es llegiren poesies catalanes, valencianes i mallorquines, ultra les salutacions de les terres occitanes i d'Aragó, i les adhesions del Rosselló, Llenguadoc i Provença. Entre altres composicions es va cantar el cor per a veus d'homes «L'ombra del Rei», lletra de Francesc Mathieu i música del Mtre. Pujol. Una festa molt simpàtica i evocadora.

Les excursions artístiques de l'Orfeó

Segueix parlant el Mtre. Pujol: — Després de les excursions a Nîça, i al Magdia de França, i a Mallorca, l'Orfeó Català realitzà una excursió a València, on es celebrava l'Exposició Regional. Donàrem tres concerts, que van constituir tres èxits falaguers.

Després, en 1912, l'Orfeó anà a Madrid. Invitat per l'«Asociación Wagneriana», l'Orfeó prengué part important en els tres festivals que, amb la cooperació de l'«Orquesta Sinfònica», dirigida pel Mtre. Arbós, tingueren lloc al Teatre Reial, el mes d'abril. En els programes dels concerts i entre altres obres figuren: la «Novena Simfonia» de Beethoven; fragments de la «Gran Missa en si menor», de Bach; la «Consagració» del «Parsival» de Wagner; «La mort de l'escolà» i el «Divendres Sant» de Nicolau i el «Credo» de la «Missa del Papa Marcel» de Palestrina. Ultra aquests festivals, l'Orfeó donà un concert popular al popular Teatre de Novel·lats. L'Ajuntament oferí a l'Orfeó, com a record, una corona d'argent. La nostra entitat coral triomfà a Madrid.

Al retorn de Madrid es va donar un concert al Teatre Principal de Saragossa. L'Orfeó visità la Basílica de la Verge del Pilar i cantà la «Pregària de la Verge del Remi» de Millet i l'«Ave verum» de Saint-Saëns.

L'excursió artística a París i a Londres tingué lloc el mes de juny de 1914.

A l'«Hotel-de-Ville», de París, l'Orfeó Català fou rebut, amb tots els honors, per les autoritats populars. El primer concert es celebrà el dia 14 al Teatre dels Camps Elisis, i el segon dos dies després al Palau del Trocadero. En els programes figuren bon nombre de cançons populars catalanes harmonitzades pels Mtres. Millet, Morera, Romeu, Mas i Serracant, Lambert, Cumellas Ribó, Pérez, Noguera, Sancho Marraço i Manén; composicions originals de Clavé, Pedrell i Nicolau; els mestres del segle XVI, Brudieu, Jannquin, Josquin de Pres, Victoria i Palestrina; l'«Ave verum», de Saint-Saëns; «Cantem al Senyor un càntic nou», de Bach, i l'«Himne» a 16 veus de Ricard Strauss. La cobla de Perelada alternà amb l'Orfeó en el segon concert, donant a conèixer unes sardanes del Mtre. Morera i meves.

Els concerts, a Londres, es celebraren els dies 20, 22 i 24 de juny a la gran sala de «Albert Hall», que té una cabuda per a 12.000 persones. Prengueren part en aquests concerts els eminents artistes catalans Maria Barrientos i Joan Manén. S'interpretaren la major part de les composicions dels programes de París; i també el «Sumer is Iumen in», una antiga composició anglesa del segle XIII, el manuscrit

de la qual es conserva en el «British Museum», i l'«Oda siciliana» de Haendel, en l'execució de la qual prengueren part, amb l'Orfeó, Maria Barrientos, el tenor Jordi A. Walter, l'organista Vicents Maria de Gibert i el pianista Blai Net.

L'Orfeó Català fou molt aplaudit i festejat a París i a Londres. Els grans compositors, les personalitats de relleu, tota la premsa, afirmaren que mai no havien sentit una massa coral tan notable i tan perfecta. Barcelona tributa una rebuda entusiàstica al seu Orfeó.

Després del viatge triomfal a París i Londres, l'anhel del Mtre. Millet era trobar el moment propici per anar a Roma. L'iniciador i propulsor d'aquest viatge transcendental va ésser don Joaquim Cabot, el nostre digníssim i insubstituïble president. L'excursió artística tingué lloc amb motiu de la celebració del Jubileu de l'Any Sant, i com que és la més recent, en la memòria de tots estan encara els actes en els quals prengué part i la glòria que en pervingué a l'Orfeó.

El viatge a Roma es realitzà del 29 d'abril al 9 de maig de 1925.

Collectivament, l'Orfeó Català féu les visites jubiliars a les quatre basíliques. Amb motiu de la commemoració del centenari de la catedral romana, l'Orfeó cantà diverses composicions religioses en l'arxibasilica de Sant Joan Laterano. En l'Escola Superior de Música Sagrada tingué lloc una recepció en honor de l'Orfeó, presidida pel Cardenal Bisleti. L'Orfeó donà a conèixer algunes de les seves més característiques composicions i en nom del Sant Pare i del Comitè de l'Escola, li fou concedit, pels seus mèrits, un diploma d'honor. Era aquest el tercer diploma, fins aquella data, que havia concedit l'Escola Pontifícia i el primer que atorgava per mèrits d'interpretació i execució.

El Sant Pare concedí una audiència especial a l'Orfeó Català. Davant de Pius XI i altres personalitats presents, va cantar el poema «La mort de l'escolà» del Mtre. Nicolau, i la cançó popular «El cant dels ocells» harmonitzada pel Mtre. Millet. El Sant Pare seguí amb atenció i complaença el cant dels orfeonistes, i dedicà paraules efusives i benediccions a l'Orfeó i la seva obra. També assistí l'Orfeó a la missa del Sant Pare en el Vaticà i va cantar «Gloria» de Victoria, l'«Adoramus te Christe» de Palestrina, la melodia gregoriana «Psalmite Deo» i el «Virelai de la Verge de Montserrat».

L'Orfeó donà dos concerts públics en l'«Augusteo». Constituirien dos veritables èxits. Les cançons catalanes produïren en el públic musical italià una emoció profunda i un entusiasme sincer.

Al retorn de Roma, Barcelona rebé triomfalment l'Orfeó Català, i els concerts que es celebraren seguidament a l'Olympia i al Palau de la Música Catalana foren l'èpica entusiasta del transcendental viatge a Roma.

A l'Orfeó li fou tramesa una benedicció especial del Sant Pare amb un significatiu autògraf. Després de la benedicció i de la signatura autèntica, afegeix el Sant Pare del seu puny i lletra: «per liberem in Domino»; «de tot cor en el Senyor».

La mort d'una orfeonista a Londres

— I quines són, Mtre. Pujol, les emocions més profundes que serveu d'aquestes excursions artístiques del nostre Orfeó?

— La visita al Sant Pare, aquells moments d'emoció inoblidable en què l'Orfeó cantava al davant de Pius XI «La mort de l'escolà» i «El cant dels ocells». I un altre record, aquest, però, ben trist, ben dolorós: la mort d'una orfeonista, a Londres, en el nostre viatge de l'any catorze. Era una noia d'uns 16 anys. Havia caigut malalta durant la nostra estada a París. Volgué venir, amb la seva família, a Londres. Es va agreujar en la malaltia. I el dia mateix que l'Orfeó donava el darrer concert, va lliurar la seva ànima a Déu, lluny de Catalunya, però ben a prop de l'Orfeó i dels seus companys, mestres i cantaires.

La noia orfeonista havia mort a la tarda. Durant el concert del vespre, l'últim que donàvem a Londres, els orfeonistes posaren una emoció nova en llurs cants, talment com si els volguessin dedicar a la pobra companyona morta. Qualques composicions, en alguns moments, eren fervoroses pregàries elevades al Cel. L'èxit del concert fou gran, memorable.

Després del concert s'esdevingué el moment de més trista emoció. Tot l'Orfeó anà a acompanyar el cadàver en l'acte de conduir-lo, com és allà costum, des de la casa on s'estajaven la noia i la seva família, al Dipòsit funerari. Darrera la caixa de la morta, per uns carrers solitaris de Londres, de nit, seguïem els cantaires i els mestres, tal com havíem sortit del concert, però tristos, compresos, silenciosos... En arribar al Dipòsit funerari i deixar el cadàver de l'orfeonista, el sacerdot, Dr. Mestres, cantà unes absoltes. El moment d'abandonar aquell lloc, de separar-se de la morta, esdevingué d'una sincera, d'una profunda emoció. Tots teníem els ulls entelats per les llàgrimes...

En el concert, a Maria Barrientos li fou oferta una magnífica toia de flors. La Barrientos l'ofrenà a l'orfeonista morta.

De l'estol de cantaires que a l'entorn de la Senyera de l'Orfeó havia fet la triomfal excursió artística a París i a Londres n'hi hagué un que no pogué tornar a Catalunya...

MIQUEL DURAN

La Veu de Catala

19

La vida social de l'Orfeó Català

III

Fineix la conversa amb el mestre Pujol. — El nombre de socis i d'orfeonistes. — L'estudi i els assaigs. — La Biblioteca Musical. — L'arxiu. — El Cançoner Popular. — Les fundacions L'Institut de Rítmica i Plàstica. — Un concert popular i memorable a la Plaça de Catalunya. La «Germanor dels Orfeons». — El mestre Francesc Pujol. — Paraules d'Angel Guimerà

Atent a la nostra curiositat i al nostre interès el mestre Pujol segueix parlant-nos de l'Orfeó Català.

La vida social de l'Orfeó

— Doneu-me, mestre, alguns detalls de la vida social, de la vida íntima de l'Orfeó.

— L'Orfeó té una vida social pròspera i activa. El nombre dels seus socis protectors va en augment sempre. Té l'Orfeó en l'actualitat sis socis honoraris, passa d'un centenar de socis vitalicis, més de dos mil entre adjunts i protectors, i uns 250 socis orfeonistes, entre senyoretas, nois i homes.

Des de la seva fundació han format part de l'entitat coral més de tres mil orfeonistes.

Totes les classes de solfeig, vocalització i cant que es donen a l'Orfeó Català són completament gratuïtes.

L'Orfeó té establert, de temps, un Montepiú per als orfeonistes.

Ultra els concerts públics, l'Orfeó celebra anyalment diversos concerts especials dedicats exclusivament als seus socis protectors i cada mes té lloc el «concert repàs», al qual solament poden assistir els socis.

La vida d'estudi i d'assaig és la vida característica i constant de l'Orfeó. Al migdia, a les tardes, tots els vespres, hi van els orfeonistes per assistir a les classes de solfeig, de vocalització, per assajar parcialment o bé per als grans assaigs de conjunt. En començar els assaigs, la majoria dels coristes han realitzat ja, durant el dia, l'hor respectiva tasca. Les hores que dediquen a l'art coral les roben al descans. Però un cop els orfeonistes han acabat l'estudi o l'assaig, tot sovint es reuneixen per a dansar la sardana, la dansa més bella, o per tal de celebrar petites festes íntimes, bé amb motiu de la diada de Santa Cecília, patrona de la música, per a celebrar el cant del mestre Millet, o senzillament, com expansions joioses i honestes entre bons companys.

L'Orfeó ha pres sempre part, generosament, en molts festivals benèfics i ha col·laborat en tota mena d'actes que poguessin enaltir el país. També ha portat les seves cançons als asils i a la presó per a consolar i reconfortar dels malalts i dels reclusos.

La Biblioteca Musical i l'Arxiu

L'Orfeó posseeix una notable biblioteca musical, amb més de 3.000 volums i documents, i que és, sens dubte, una de les més importants de la península.

Obres d'autors no catalans: Borodine, Brahms, Dawland, Debussy, Franck, Gade, Grieg, Jannequin, Klose, Lassus, Marenzio, Mendelssohn, Montes, Moreau, Otto, Palestrina, Ravel, Schindler, Schubert, Schumann, Strauss, Iparraguirre, Zöllner, etc.

Cançons populars armojitades: Alfonso, Brunet, Burgés, Comella, Cumeillas Ribó, Gelabert, Lambert, Llongueras, Mas i Serracant, Millet, Morera, Noguera, Pérez, Pujol, Romeu, Samper, Sancho-Marraco, Tomás, Vives, Bourgault-Ducoudray, Closson, Landowska, Tiersot, Weckerlin, etc.

Composicions religioses. — Autors dels segles XIII al XVIII: Aichinger, Allegri, Anerio, Alfons el Savi, Anónim (segle XIII), Anónim (segle XIV), Anónim (segle XV), Bach, Brudieu, Carissimi, Comes, Corsi, Giallielli, Guerrero, Josquin de Pres, Lassus, Lotti, Lully, Morales, Mozart, Nanini, Ortiz, Palestrina, Pérez, J. G. Pujol J., Raveau, Viadana, Victoria, etc.

Composicions religioses d'autors moderns Alió, Aseo, Berlioz, Bonvin, Bordes, Brunet, Cogul, Comella, Franck, Gibert, Haller, Jacques-Dalcroze, Lambert, Mas i Serracant, Millet, Mitterer, Morera, Nicolau de Tolosa, Olmeda, Padró, Palau, Pedrell, Pérez, Perosi, Pujol, Rodoreda, Romeu, Saint-Saëns, Samuel, Sancho-Marraco, Vives, etc.

El Cançoner Popular i les fundacions

Altres activitats importants i diverses realitza l'Orfeó: una d'elles és l'obra transcendental de «El Cançoner Popular de Catalunya» per a la recopilació, estudi i publicació de les cançons i les danses populars de les terres de llengua catalana.

Aquesta obra es porta a cap gràcies als benemèrits patriòtics executors testamentaris de donya Concepció Rabell i Civils, vídua de Romaguera, Don Rafel Patxot va confiar a l'Orfeó Català la direcció del «Cançoner».

Administra l'Orfeó la «Fundació Eusebi Patxot i Llagustera», instituída per don Rafel Patxot a la memòria del seu pare, i la «Fundació Concepció Rabell i Civils, vídua de Romaguera», ambdues per a premiar obres musicals. La primera començà a celebrar els seus concursos l'any 1919, i la segona l'any 1920, i s'han premiat moltes i importants obres musicals.

Al Palau de la Música Catalana es troba instal·lat, des de l'any 1912, amb caràcter independent, l'Institut Català de Rítmica i Plàstica, que di-

I el 27 de maig de l'any oit vingueren a Barcelona tots els Orfeons de Catalunya. Tingué lloc aquest dia, que s'esqueia la Pasqua de Pentecostès, la primera Festa de Germanor dels Orfeons. Es celebrà una solemne funció religiosa a l'església de Sant Agustí; una recepció dels Orfeons a l'Ajuntament; altra recepció al Palau de la Generalitat, on es va lliurar al mestre Millet el llibre dels seus escrits «Pel nostre Ideal», ofrena dels Orfeons de Catalunya; s'organitzà una processó cívica, de la qual formaven part més d'un centenar d'entitats corals amb llurs senyeres i penons. I seguidament se celebrà el gran festival de la Plaça de Catalunya, en el qual prengueren part més de 5.000 orfeonistes, entre nois, senyoretas i homes. Els cantaires d'aquesta enorme massa coral pertanyien a uns 80 Orfeons, representació de totes les comarques de la nostra terra. Les cançons d'aquest immens Orfeó, sota la batuta del mestre Millet, produïren en la gentada qui emplenava la gran plaça, una emoció profunda i un entusiasme com mai s'havia vist. A la tarda els Orfeons s'escamparen per les places de la ciutat i donaren concerts, tots molt aplaudits. Al vespre l'Orfeó correspongué a l'homenatge amb un concert al Palau de la Música Catalana, en obsequi de les Directives, mestres i orfeonistes que havien vingut de tot Catalunya.

Després d'aquesta festa va quedar constituïda la «Germanor dels Orfeons de Catalunya», que ha celebrat diversos aplombs i assemblees.

L'Orfeó rep tot sovint les visites col·lectives d'altres Orfeons i es pot ben dir que el Palau de la Música Catalana és la casa de tots els Orfeons de Catalunya.

El mestre Francesc Pujol

Hem acabat la conversa amb el mestre Pujol sobre la vida i l'obra de l'Orfeó Català.

El mestre Francesc Pujol és un dels bons deixebles de Millet. Després del director i fundador resulta la figura de més relleu de l'Orfeó Català.

«Home d'intel·ligència clara i ordenada — diu Joan Llongueras —, de voluntat inquebrantable, estudiós i treballador, com pocs, el mestre Pujol s'ha guanyat un nom envejable entre els nostres primers compositors.»

El mestre Pujol pertany al Consell Directiu de l'obra del «Cançoner Popular de Catalunya». Ajuda el mestre Millet en els assaigs parcials de

“La Veu de Catalunya”

23 juny 1928

La vida social de l'Orfeó Català

III

Fineix la conversa amb el mestre Pujol.—El nombre de socis i d'orfeonistes.—L'estudi i els assaigs.—La Biblioteca Musical.—L'arxiu.—El Cançoner Popular.—Les fundacions L'Institut de Rítmica i Plàstica.—Un concert popular i memorable a la Plaça de Catalunya. La «Germanor dels Orfeons».—El mestre Francesc Pujol.—Paraules d'Angel Guimerà

Atent a la nostra curiositat i al nostre interès el mestre Pujol segueix parlant-nos de l'Orfeó Català.

La vida social de l'Orfeó

—Doneu-me, mestre, alguns detalls de la vida social, de la vida íntima de l'Orfeó.

—L'Orfeó té una vida social pròspera i activa. El nombre dels seus socis protectors va en augment sempre. Té l'Orfeó en l'actualitat sis socis honoraris, passa d'un centenar de socis vitalicis, més de dos mil entre adjunts i protectors, i uns 250 socis orfeonistes, entre senyoretetes, nois i homes.

Des de la seva fundació han format part de l'entitat coral més de tres mil orfeonistes.

Totes les classes de solfeig, vocalització i cant que es donen a l'Orfeó Català són completament gratuïtes.

L'Orfeó té establert, de temps, un Montepiè per als orfeonistes.

Ultra els concerts públics, l'Orfeó celebra anyalment diversos concerts especials dedicats exclusivament als seus socis protectors i cada mes té lloc el «concert repàs», al qual solament poden assistir els socis.

La vida d'estudi i d'assaig és la vida característica i constant de l'Orfeó. Al migdia, a les tardes, tots els vespres, hi van els orfeonistes per assistir a les classes de solfeig, de vocalització, per assajar parcialment o bé per als grans assaigs de conjunt. En començar els assaigs, la majoria dels coristes han realitzat ja, durant el dia, l'hor respectiva tasca. Les hores que dediquen a l'art coral les roben al descans. Però un cop els orfeonistes han acabat l'estudi o l'assaig, tot sovint es reuneixen per a dansar la sardana, la dansa més bella, o per tal de celebrar petites festes íntimes, bé amb motiu de la diada de Santa Cecília, patrona de la música, per a celebrar el cant del mestre Millet, o senzillament, com expansions joioses i honestes entre nous companys.

L'Orfeó ha pres sempre part, generosament, en molts festivals benèfics i ha col·laborat en tota mena d'actes que poguessin enaltir el país. També ha portat les seves cançons als asils i a la presó per a consolar i reconfortar dels malalts i dels reclusos.

La Biblioteca Musical i l'Arxiu

L'Orfeó posseeix una notable biblioteca musical, amb més de 3.000 volums i documents, i que és, sens dubte, una de les més importants de la península.

La biblioteca musical i la biblioteca literària, molt nodrida i selecta, estan sempre a disposició dels socis i dels orfeonistes.

L'arxiu conté totes les obres que ha cantat l'Orfeó Català des de la seva fundació i totes les que va adquirint per a estudiar-les i executar-les.

En el repertori de l'Orfeó figuren obres dels següents autors:

Obres per a cors, solistes vocals i orquestra.—Simfonies, cantates, oratoris, etc.: Bach, Beethoven, Berlioz, C. Franck, Chavarrí, Granados, Gluck, Grunod, Grieg, Haendel, Haydn, Lacombe de Grignon, Mahler, Mozart, Nicclet, Pedrell, Rameau, Saint-Saëns, Wagner, etc.

Obres corals d'autors catalans: Alfonso, Borràs de Palau, Brudieu, Botey, Clavé, Civil, Comella, Daniet, Flecha, Freixas, Gay, Gay-Robles, Gibert, Granados, Lambert, Lamote de Grignon, Laporta, Llongueres, Manén, Martínez Imbert, Mas i Serracant, Millet, Montserrat, Morera, Noguera, Pedrell, Pérez, Pujol, Romeu, Samper, Sadurní, Sancho-Marraco, Vidal Roda, Villegas, Vilfas, Vives, etc.

Obres d'autors no catalans: Borodine, Brahms, Dawland, Debussy, Franck, Gade, Grieg, Jannequin, Klose, Lassus, Marenzio, Mendelssohn, Montes, Moreau, Otto, Palastina, Ravel, Schindler, Schubert, Schumann, Strauss, Iparaguirre, Zöllner, etc.

Cançons populars armortitzades: Alfonso, Brunet, Burgés, Comella, Cumillas Ribó, Gelabert, Lambert, Llongueres, Mas i Serracant, Millet, Morera, Noguera, Pérez, Pujol, Romeu, Samper, Sancho-Marraco, Tomás, Vives, Bourgault-Ducoudray, Closson, Landowska, Tiersot, Weckerlin, etc.

Composicions religioses.—Autors dels segles XIII al XVIII: Aichinger, Altegr, Anerio, Alfons el Savi, Anónim (segle XIII), Anónim (segle XIV), Anónim (segle XV), Bach, Brudieu, Carissimi, Comes, Corsi, Gattielli, Guerrero, Josquin de Pres, Lassus, Lotti, Lully, Morales, Mozart, Nanini, Ortiz, Palestrina, Pérez, J. G. Pujol J., Raveau, Viadana, Victoria, etc.

Composicions religioses d'autors moderns: Alió, Aeso, Berlioz, Bordin, Bordes, Brunet, Cogul, Comella, Franck, Gibert, Haller, Jaques-Dalcroze, Lambert, Mas i Serracant, Millet, Mitterer, Morera, Nicolau de Tolosa, Olmeda, Padró, Palau, Pedrell, Pérez, Perosi, Pujol, Rodoreda, Romeu, Saint-Saëns, Samuel, Sancho-Marraco, Vives, etc.

El Cançoner Popular i les fundacions

Altres activitats importants i diverses realitza l'Orfeó: una d'elles és l'obra transcendental de «El Cançoner Popular de Catalunya» per a la recopilació, estudi i publicació de les cançons i les danses populars de les terres de llengua catalana.

Aquesta obra es porta a cap gràcies als benemèrits patricis executors testamentaris de donya Concepció Rabell i Civils, vídua de Romaguera, Don Rafel Patxot va confiar a l'Orfeó Català la direcció del «Cançoner».

Administra l'Orfeó la «Fundació Eusebi Patxot i Llagustera», instituída per don Rafel Patxot a la memòria del seu pare, i la «Fundació Concepció Rabell i Civils, vídua de Romaguera», ambdues per a premiar obres musicals. La primera començà a celebrar els seus concursos l'any 1919, i la segona l'any 1920, i s'han premiat moltes i importants obres musicals.

Al Palau de la Música Catalana es troba instal·lat, des de l'any 1912, amb caràcter independent, l'Institut Català de Rítmica i Plàstica, que dirigeix el mestre i crític Joan Llongueres, per a l'estudi i desenvolupament del «mètode d'educació per mitjà del Rítmic» de Jacques-Dalcroze. L'Institut col·labora a l'obra educativa de l'Orfeó i la major part de nois i noies orfeonistes assisteixen a les seves classes. L'Institut celebra cada any, al Palau, festes que són acompanyades amb simpatia i èxit.

Un concert memorable a la plaça de Catalunya

Fetlem, encara, amb el mestre Pujol dels concerts de l'Orfeó i dels seus grans èxits populars.

—I dels concerts de l'Orfeó a l'aire lliure, quin ha estat el més remarcable, el de més gros èxit?

—El que van donar l'any 1917 a la Plaça de Catalunya, sota la direcció del mestre Millet, tots es orfeons de la nostra terra.

Celebràvem les festes del vint-i-cinc què aniversari de la fundació de l'Orfeó Català. Els Orfeons de Catalunya volgueren retre un homenatge de reconeixença i adhesió a la primera entitat coral i al seu fundador, animador i director, el mestre Millet.

I el 27 de maig de l'any dit vingueren a Barcelona tots els Orfeons de Catalunya. Tingué lloc aquest dia, que s'esqueia la Pasqua de Pentecostès, la primera Festa de Germanor dels Orfeons. Es celebrà una solemne funció religiosa a l'església de Sant Agustí; una recepció dels Orfeons a l'Ajuntament; altra recepció al Palau de la Generalitat, on es va lliurar al mestre Millet el llibre dels seus escrits «Pel nostre Ideal», ofrena dels Orfeons de Catalunya; s'organitzà una processó cívica, de la qual formaven part més d'un centenar d'entitats corals amb llurs senyeres i penons. I seguidament se celebrà el gran festival de la Plaça de Catalunya, en el qual prengueren part més de 5.000 orfeonistes, entre nois, senyoretetes i homes. Els cantaires d'aquesta enorme massa coral pertanyien a uns 80 Orfeons, representació de totes les comarques de la nostra terra. Les cançons d'aquest immens Orfeó, sota la batuta del mestre Millet, produïren en la gentada qui emplenava la gran plaça, una emoció profunda i un entusiasme com mai s'havia vist. A la tarda els Orfeons s'escamparen per les places de la ciutat i donaren concerts, tots molt aplaudits. Al vespre l'Orfeó correspongué a l'homenatge amb un concert al Palau de la Música Catalana, en obsequi de les Directives, mestres i orfeonistes que havien vingut de tot Catalunya.

Després d'aquesta festa va quedar constituïda la «Germanor dels Orfeons de Catalunya», que ha celebrat diversos aplecs i assembles.

L'Orfeó rep tot sovint les visites col·lectives d'altres Orfeons i es pot ben dir que el Palau de la Música Catalana és la casa de tots els Orfeons de Catalunya.

El mestre Francesc Pujol

Hem acabat la conversa amb el mestre Pujol sobre la vida i l'obra de l'Orfeó Català.

El mestre Francesc Pujol és un dels bons deixebles de Millet. Després del director i fundador resulta la figura de més relleu de l'Orfeó Català.

«Home d'intel·ligència clara i ordenada — diu Joan Llongueres —, de voluntat inquebrantable, estudiós i treballador, com pocs, el mestre Pujol s'ha guanyat un nom envejable entre els nostres primers compositors.»

El mestre Pujol pertany al Consell Directiu de l'obra del «Cançoner Popular de Catalunya». Ajuda el mestre Millet en els assaigs parcials de l'Orfeó. I està encarregat de l'Arxiu i de la Biblioteca, i, a més, a més, de la part administrativa del Palau de la Música Catalana. És també director artístic de l'Associació d'Amics de la Música.

L'any 1924, els mestres i cantaires de l'Orfeó dedicaren al mestre Pujol un homenatge, amb motiu de l'estrena, amb falaguer exit, de la seva composició per a cor mixt i còbra «Sant Jordi triomfant».

Se celebrà al Palau una sessió íntima a la qual assistiren tots els mestres i els orfeonistes. I hi feren ofrena, al mestre Pujol, d'un Sant Jordi, reproducció del Sant Jordi de la porta de Palau de la Generalitat, obra de Renart. Fou una festa molt simpàtica i plena d'íntima emoció.

Sia avui el nostre homenatge per als mestres Millet i Pujol, per a tots els altres mestres i professors, per a tots els orfeonistes. I finim aquesta informació sobre la vida i sobre l'obra de la nostra primera entitat musical amb la frase encertada de l'immortal poeta Angel Guimerà: «L'Orfeó ha ensenyat d'estimar els que no en saben».

MIQUEL DURAN

La vinguda de l'ORFEO CATALÀ

S'ha publicat ja el programa del concert que el nostre gloriós Orfeo Català, donarà el 1er. de Juliol al Saló Novetats sota la direcció del gran Mestre Lluís Millet.

Heu-vos el aquí:

PROGRAMA

I

El cant de la senyera. Millet
La filla del marxant. Cumellas Ribó
Cançó del lladre. Sancho Marraco
El fill de D. Gallardó. »
El cant dels ocells. Millet
Sopran solista Sra. Fornells
El noi de la mare. Nicolau
Empordà i Rosselló (SARDANA). Morera

II

La fira (CROMO EPIGRAMATIC). A Vives
Jesús i Sant Joan (IDIL·LI). »
Canta i vola que fa sol (IDIL·LI). »
Processó a la Muntanya. »
La balenguera. »

III

Garideta. Ravel
Tres ocellets del paradís. »
Cançó de la moreneta secció de noies Nicolau
La mort de l'escolà. »
Credo de la missa del Papa Marcel Palestrina

Amb la sola transcripció del programa, hom pot veure l'encert que ha presidit la seva confecció. Cal agrair singularment el desig que hom hi nota, de donar-li la màxima amplitud, per tal de que, ja que no ens és donada la jòia de poder ésser visitats sovint com nosaltres voldríem per l'Orfeo Català, poguem tenir un tast el més aconseguit possible, de les diferents tendències de l'art coral que tan mestrívolament conrea la nostra més alta entitat coral.

A la primera part hi domina la cançó popular, que constitueix un dels elements bàsics de l'Orfeo i amb el qual ha conquerit els més assenyalats triomfs en els seus concerts a casa nostra i a l'estranger.

La part central està totalment dedicada a Mestre Vives. Aquest compositor és una de les nostres figures musicals més interessants que esmerça bona part de les seves activitats a enriquir el repertori coral. Hom hi ha inclòs dos dels idil·lis que més èxit li

valgueren ara fa dos anys i algunes de les seves recents composicions de mèrit indiscutible. «La Balenguera», amb el seu aire d'himne triomfal, constituirà el més digne coronament d'aquesta segona part.

I què direm de la tercera, integrada per dues obres de Ravel, dues del gran Nicolau, la delicadíssima «Cançó de la Moreneta» i el poema musical insuperable «La Mort de l'Escolà» i el «Credo de la Missa del Papa Marcel» de Palestrina? Tots els nostres comentaris per a ponderar la valor d'aquestes composicions pal·lidejarien davant la magnitud d'aquestes obres tan altament definitives.

Bella festa la que es prepara. Festa magna de l'esperit amb la qual Sant Feliu es guanyarà una vegada més els atributs de ciutat.

"L'ore Mune"

9 juny 1928